

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 30S/124/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5021200346
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 01. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jozef Šulek
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2023:5021200346.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako správny súd, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jozefa Šuleka (sudca spravodajca) a členov senátu JUDr. Zuzany Jančárovej a Mgr. Denisy Slivovej, v právnej veci žalobcu: A. U. I., nar. XX.XX.XXXX, trvale pobytom Y. P. XX, XXX XX Y., t. č. v Ústave na výkon trestu odňatia slobody, B., proti žalovanému: Centrum právnej pomoci, Kancelária Žilina, so sídlom P. O. Hviezdoslava 6, 010 01 Žilina, v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného číslo spisu: KaZA/12661/2021, ČRZ: 68560/2021 zo dňa 07. júla 2021, takto

rozhodol:

Krajský súd žalobu z a m i e t a.

Žalobcovi a žalovanému náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

o d ô v o d n e n i e :

Priebeh administratívneho konania

1. Centrum právnej pomoci, Kancelária Žilina rozhodnutím číslo spisu: KaZA/12661/2021, ČRZ: 68560/2021 zo dňa 07. júla 2021 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“) žiadateľovi A. U. I. (pozn. správneho súdu: v tomto konaní v postavení žalobcu) v právnej veci správnej žaloby proti rozhodnutiu Centra právnej pomoci, Kancelária Žilina, číslom spisu KaZA/11428/2021, ČRZ: 5562/2021 zo dňa 04. júna 2021 nárok na poskytnutie právnej pomoci nepriznalo. V odôvodnení rozhodnutia uviedlo, že systém právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi je postavený na príjmovom a majetkovom cenze, teda je určený osobám, ktorých príjmové a majetkové pomery neumožňujú zabezpečiť si právne služby. Pre účely posudzovania materiálnej núdze pritom najmä príjmový cenzus slúži ako objektívne kritérium posudzovania oprávnenosti nároku žiadateľa. Dňa 15.06.2021 bola žalovanému doručená žiadosť žiadateľa o poskytnutie právnej pomoci v právnej veci správnej žaloby proti rozhodnutiu Centra právnej pomoci, Kancelária Žilina, číslom spisu KaZA/11428/2021, ČRZ: 5562/2021 zo dňa 04. júna 2021, vedenej na Krajskom súde v Žiline pod sp.zn. 31S/128/2021. Žalovaný konštatoval, že podľa ust. § 3 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z.z. je daná pôsobnosť Centra, keďže ide o občianskoprávnu vec. Podľa zákona č. 327/2005 Z.z. úspešným žiadateľom v konaní o priznaní nároku na právnu pomoc môže byť len ten, kto súčasne preukáže splnenie všetkých troch podmienok, a to: že sa nachádza v stave materiálnej núdze, že v prípade jeho sporu sa nejedná o zrejmu bezúspešnosť a že spor prevyšuje hodnotu minimálnej mzdy, ak je možné ju vyčísliť v peniazoch. Podľa ust. § 4 písm. i) zákona č. 327/2005 Z.z. je materiálnoú núdzou stav, keď fyzická osoba je poberateľom dávky a príspevkov k dávke v hmotnej núdzi alebo stav, keď príjem fyzickej osoby nedosiahol 1,6-násobok sumy životného minima a táto fyzická osoba si využívanie právnych služieb nemôže zabezpečiť svojim majetkom. Podľa ust. § 6 zákona č. 327/2005 Z. z. má fyzická osoba právo na poskytnutie právnej pomoci bez finančnej účasti, ak jej príjem nepresahuje 1,4-násobok sumy životného minima a nemôže si využívanie právnych služieb zabezpečiť svojim majetkom, nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu a hodnota sporu prevyšuje hodnotu

minimálnej mzdy okrem sporov, v ktorých nie je možné hodnotu sporu vyčíslieť v peniazoch. Podľa ust. § 6 zákona č. 327/2005 Z.z. má fyzická osoba nárok na poskytnutie právnej pomoci s finančnou účasťou vo výške 20 % trov právneho zastúpenia, ak jej príjem presahuje 1,4-násobok sumy životného minima a súčasne nepresahuje 1,6-násobok uvedenej sumy a nemôže si využívanie právnych služieb zabezpečiť svojím majetkom, nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu a hodnota sporu prevyšuje hodnotu minimálnej mzdy okrem sporov, v ktorých nie je možné hodnotu sporu vyčíslieť v peniazoch. V prípade žiadateľa nebolo potrebné vziať do úvahy príjem ďalšej spoločne posudzovanej osoby. V súlade s ust. § 2 zákona č. 601/2003 Z.z. o životnom minime 1,4-násobok sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu predstavuje sumu 301 Eur a 1,6-násobok sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu predstavuje 344 Eur. Na preukázanie príjmovej situácie žiadateľa si žalovaný zo spisu žiadateľa číslo KaZA/10563/2021 vyhotovil fotokópie dokumentov:

- rozsudok Okresného súdu Žilina č. k. 30P/87/2016-84 zo dňa 11. januára 2017, ktorým súd manželstvo žiadateľa rozviedol, mal. A. I. na čas po rozvode zveril do osobnej starostlivosti matky, otca zaviazal prispievať na výživu maloletého A. výživným vo výške 30 % sumy zo životného minima na nezaopatrené, neploleté dieťa,

- potvrdenie o príjme zamestnanca z Ústavu na výkon trestu odňatia slobody, l.. zo dňa 18. mája 2021, v ktorom je uvedená čistá mzda žiadateľa za apríl 2021 v sume 466,94 Eur,

- prehľad pohybov na účte žiadateľa v Ústave na výkon trestu odňatia slobody zo dňa 18. mája 2021, v ktorom sú uvedené prevody na účet žiadateľa od súkromných osôb: 16. apríla 2021 - 40 Eur, 8. apríla 2021 - 30 Eur, 22. decembra 2020 - 30,00 Eur,

- výplatné pásky z ÚVTOS B., v ktorých je uvedená čistá pracovná odmena za apríl 2021 - 466,94 Eur. Na preukázanie príjmovej situácie žiadateľa žalovaný zo spisu KaZA/11082/2021 vyhotovil fotokópiu dokladu:

- výplatná páska žiadateľa z ÚVTOS B., v ktorom je uvedená čistá pracovná odmena za apríl 2021 - 466,94 Eur.

Žiadateľovi boli v posudzovanom období zasielané nepravidelne aj finančné príspevky od súkromných osôb. Žalovaný vychádzal zo započítateľných príjmov žiadateľa v posudzovanom období nasledovne:

- december 2020 - 188,64 Eur (čistá mzda + finančné príspevky na účet žiadateľa)

- január 2021 - 247,74 Eur (čistá mzda)

- február 2021 - 140,62 Eur (čistá mzda)

- marec 2021 - 306,39 Eur (čistá mzda)

- apríl 2021 - 373,23 Eur (čistá mzda + finančné príspevky na účet žiadateľa)

- máj 2021 - 466,94 Eur (čistá mzda).

- jún 2021 - 355,31 Eur (čistá mzda).

Žalovaný konštatoval, že započítateľný príjem žiadateľa presahoval 1,4-násobok sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu, t. j. sumu 301 Eur a tiež 1,6-násobok sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu, t. j. sumu 344 Eur v mesiaci podania žiadosti (jún 2021) a v predchádzajúcom mesiaci posudzovaného obdobia (apríl 2021). Ďalej žalovaný konštatoval, že v mesiaci marec 2021 započítateľný príjem žiadateľa presahoval 1,4-násobok sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu, t. j. sumu 301 Eur, ale nepresahoval 1,6-násobok sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu, t. j. sumu 344 Eur. V mesiacoch november 2020 až február 2021 započítateľný príjem žiadateľa nedosahoval 1,4-násobok sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu, t. j. sumu 301 Eur. Žalovaný uviedol, že čistý príjem žiadateľa v mesiaci máj bol vo výške 466,94 Eur a v mesiaci jún (mesiac podania žiadosti) dosiahol sumu 355,31 eur, a teda presahoval 1,6-násobok sumy životného minima ustanoveného zákonom č. 601/2003 Z. z. o životnom minime, t. j. sumu 344 Eur platnú od 1. júla 2020, ktorá predstavuje hornú hranicu príjmu materiálnej núdze pre jednu dospelú fyzickú osobu. Ďalej žalovaný konštatoval, že žalobca vychádzajúc z údajov získaných z Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky cez www.katasterportal.sk <<http://www.katasterportal.sk>> dňa 17. júna 2021 a na základe údajov uvedených žiadateľom vo formulári žiadosti nie je vlastníkom nehnuteľného ani hnuteľného majetku, ktorého predajom alebo prenájmom by si mohol zabezpečiť využívanie právnych služieb na ochranu svojich práv a záujmov. Žiadateľ tak vo veci žiadosti, s ktorou sa obrátil na žalovaného, nesplnil podmienku materiálnej núdze, čím žiadateľ nesplnil jednu z troch kumulatívnych podmienok na priznanie nároku na právnu pomoc.

Žalovaný konštatoval, že nie je nevyhnutne potrebné zaujať stanovisko, či žiadateľ spĺňa podmienku, že nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu k hodnote sporu a či si vie žiadateľ využívanie právnych služieb zabezpečiť svojím majetkom. Žalovaný sa preto nezaoberal splnením ďalších podmienok, keďže

konštatoval, že by tak zbytočne zaťažoval žiadateľa byrokratickým postupom. Zároveň by dochádzalo k neehospodárnemu nakladaniu s finančnými prostriedkami štátu.

Ďalej sa žalovaný zaoberal, či u žiadateľa sú splnené predpoklady na uplatnenie výnimky podľa § 6 ods. 2 zákona č. 327/2005 Z.z., v zmysle ktorej môže žalovaný poskytnúť právnu pomoc s finančnou účasťou oprávnenej osobe, ak je to primerané okolnostiam žiadanej právnej pomoci v prípade, ak príjmy žiadateľa prevyšujú zákonom určenú hranicu materiálnej núdze. Predmetná právna úprava dáva žalovanému možnosť takúto právnu pomoc poskytnúť, nie však povinnosť. Žalovaný v rámci voľnej úvahy rozhoduje o poskytnutí právnej pomoci v tých prípadoch, kde je to primerané okolnostiam žiadanej právnej pomoci. Celý komplex posudzovaných okolností by musel dávať obraz o tom, že bez priznania nároku na poskytovanie právnej pomoci prostredníctvom tejto výnimky, hoci žiadateľ nespĺňa zákonné kritériá, by neposkytnutie právnej pomoci (či už bez finančnej spoluúčasti alebo s ňou) malo vážne následky a/alebo spôsobilo vážnu ujmu na živote, zdraví alebo právach žiadateľa. Pod primeranými okolnosťami sa považujú také okolnosti alebo skutkový stav a sociálna situácia žiadateľa, ktorá nasvedčuje tomu, že by neposkytnutie právnej pomoci, či už bez finančnej spoluúčasti alebo s ňou, malo vážne následky a/alebo spôsobilo vážnu ujmu na živote, zdraví alebo právach žiadateľa. Žalovaný v danom prípade posúdil príjmovú situáciu žiadateľa a zároveň sa zaoberal povahou a okolnosťami sporu, v ktorom žiadateľ žiadal poskytnutie právnej pomoci za účelom posúdenia, či v danej veci existujú také okolnosti, ktoré by odôvodňovali priznanie nároku na priznanie právnej pomoci napriek nespĺneniu podmienky stavu materiálnej núdze. Žalovaný konštatoval, že žalobca je v súčasnosti umiestnený v Ústave na výkon trestu odňatia slobody v B., kde poberá pracovnú odmenu a nepravidelne finančné príspevky na účet od súkromných osôb. Vo formulári žiadosti o poskytnutie právnej pomoci žiadateľ neuviedol žiadne výdavky. Z dokladu prehľad pohybov na konte žiadateľa zo dňa 15.06.2021 vyplýva, že žiadateľ mal v mesiaci podania žiadosti výdaje na nákup liekov a zdravotnú starostlivosť v sume 24,05 Eur. Žiadateľ požadoval právnu pomoc v právnej veci sprístupnenia údajov zo zdravotnej dokumentácie v zmysle ust. § 25 ods. 4 zákona č. 576/2004 Z.z. Žalovaný nespochybňujúc žiadateľove právo na sprístupnenie údajov zo zdravotnej dokumentácie, avšak vzhľadom na povahu veci mal za to, že nemožno tvrdiť, že by išlo o takú právnu záležitosť, ktorá by spôsobila vážnu ujmu na živote, zdraví alebo právach žalobcu (dražba nehnuteľností, určenia výživného). Žalobca v konaní o sprístupnenie údajov zo zdravotnej dokumentácie nemusí byť povinne zastúpený advokátom, navyše je vysokoškolsky vzdelaný, z jeho podaní je zrejmé, že disponuje dobrým právnym vedomím, teda je predpoklad, že si bude včas a riadne uplatňovať všetky svoje oprávnenia aj v konaní pred súdom. Žalovaný po zvážení príjmovej, výdavkovej a celkovej sociálnej situácie žiadateľa v súvislosti s právnou vecou, v ktorej žiadateľ žiadal o poskytnutie právnej pomoci (sprístupnenie údajov zo zdravotnej dokumentácie), dospel k záveru, že uvedené nenasvedčuje tomu, že by neposkytnutie právnej pomoci spôsobilo vážnu ujmu na živote, zdraví alebo právach žiadateľa alebo malo pre neho vážne následky. Záverom žalovaný podotkol, že rozhodnutím o nepriznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci nie je žalobcovi odňatá možnosť konať pred súdom. Žalobca sa môže dať zastupovať advokátom, ktorého si sám zvolí (ak to považuje za potrebné), avšak vzhľadom na to, že nespĺnil jednu z podmienok priznania nároku na poskytovanie právnej pomoci podľa zákona č. 327/2005 Z.z., nemá nárok na právnu pomoc v zmysle tohto zákona.

Konanie pred správnym súdom

2. Správnou žalobou zo dňa 20.07.2021 sa žalobca domáhal zrušenia napadnutého rozhodnutia a vrátenie veci žalovanému na ďalšie konanie. Žalobca namietal nesprávne právne posúdenie, nedostatočne zistený skutkový stav a nesprávne skutkové závery. Skutkovo a právne odôvodnil správnu žalobu nasledovne: Žalobca namietal, že napadnuté rozhodnutie je svojvoľné a nesprávne, najmä z dôvodu, že pri vyčíslení započítateľného príjmu žalobcu neboli zohľadnené zákonné zrážky z pracovnej odmeny odsúdených podľa § 45 ods. 2 zákona č. 475/2005 Z.z. o výkone trestu odňatia slobody (ďalej len „zákon č. 475/2005 Z.z.“). Žalobca mal za to, že žalovaný ignoroval skutočnosť, že sú mu zrážané prostriedky podľa § 45 zákona č. 475/2005 Z.z., na ktoré nemá vplyv. Podľa žalobcu skutočnosť, že zákonodarca opomenul zohľadniť špecifiká „odmeňovania“ väzňov v rámci zákona č. 327/2005 Z. z., neznamena, že Centrum právnej pomoci má aplikovať zákon mechanicky a čisto formalisticky. Účelom zákona o poskytovaní právnej pomoci je poskytnúť právnu pomoc osobe, ktorá si ju nemôže zabezpečiť z vlastných zdrojov. Vykonávanie zrážok z čistej pracovnej mzdy žalobcu je realizované bez vôle žalobcu. Tento nemôže ovplyvniť vykonanie zrážky, preto v tomto rozsahu nemá k dispozícii tieto peňažné prostriedky a nemôže ich použiť na úhradu trov právneho zastúpenia. Zvlášť zreteľné je toto pri zrážkach na náklady výkonu trestu odňatia slobody. Tú väznica zrazí žalobcovi 45 % z čistej pracovnej odmeny, pričom túto zrážku nemožno považovať za „rozmnženie aktív“ žalobcu, pretože ak by žalobca nebol

zaradený do práce z vlastnej viny, nemusí hradiť trovy výkonu trestu [§ 90 ods. 2 písm. a) zákona o výkone trestu]. Nezohľadnenie zrážky na náklady výkonu trestu odňatia slobody (vo výške 45 % z čistej pracovnej odmeny) je v rámci zisťovania stavu materiálnej núdze pre potreby rozhodovania o nároku na poskytnutie právnej pomoci podľa zákona o poskytovaní právnej pomoci neprípustné a prieči sa zmyslu a účelu zákona. Za týchto okolností je poskytovanie právnej pomoci podľa zákona č. 327/2005 Z. z. iba „iluzórnou právnou pomocou“ a žalobca je podľa jeho názoru vylúčený z takejto pomoci. Mal za to, že by bol lepšie na tom, keby nepracoval. Iná situácia by podľa jeho názoru bola, ak by mohol sám rozhodnúť, či sa zrážky vykonajú alebo nie. Žalobca dal do pozornosti skutočnosť, že ak Centrum v rámci formuláru - žiadosť o poskytnutie právnej pomoci - skúma výdavky žiadateľa (výdavky na lieky, zdravotné pomôcky, vyživovacie povinnosti, atď.), použijúc argument a *minor ad maius*, tým viac musí prihliadať na zákonné zrážky väzňov podľa § 45 ods. 2 zákona o výkone trestu. Aj z tohto uhla pohľadu považoval postup žalovaného za svojvoľný. Ak by žalovaný postupoval ústavne konformným spôsobom, dospel by k záveru, že žalobca dosiahol za posudzované obdobie započítateľný príjem, ktorý by nepresiahol hranicu 1,4 - násobku sumy životného minima, t. j. nachádza sa v stave materiálnej núdze a spĺňa všetky podmienky pre priznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci podľa § 6 zákona o poskytovaní právnej pomoci. Svojvoľnosť rozhodnutia predstavuje aj skutočnosť, že Centrum svojvoľne aplikovalo ustanovenie § 7 ods. 4 zákona o poskytovaní právnej pomoci, keď nezohľadnilo celé 7-mesačné obdobie. Centrum de facto vytvorilo pravidlo, že ak žiadateľ o poskytnutie právnej pomoci dosiahne čo i len raz príjem presahujúci 1,4 - násobok sumy životného minima (t. j. 301 eur) za posledných 7 mesiacov, nie je v stave materiálnej núdze a môže si sám financovať právnu pomoc. Takýto názor je čisto formalistický a vymyká sa zmyslu a účelu zákona o poskytovaní právnej pomoci. Rovnako je rozporný so zásadou výkladu zákonov podľa zdravého rozumu. Nikde v zákone o poskytovaní právnej pomoci nie je explicitne uvedené, že na nesplnenie podmienky stavu materiálnej núdze postačuje, ak žiadateľ prekročil hranicu 301 eur (t. j. 1,4 - násobok sumy životného minima) čo i len raz. Mal za to, že žalovaný bol povinný v rámci diskrecie podľa § 7 ods. 4 zákona o poskytovaní právnej pomoci posúdiť celé obdobie (od novembra 2020 do mája 2021) komplexne a tak, aby bola naplnená materiálna stránka práva na poskytnutie právnej pomoci osobe (žalobcovi) v hmotnej núdzi. Inak povedané, voľná úvaha žalovaného pri posudzovaní stavu materiálnej núdze žalobcu za skúmané obdobie (december 2020 do jún 2021) vybočila z medzí a hľadísk ustanovených zákonom o poskytovaní právnej pomoci (§ 7 ods. 4), keďže už *prima facie* je zjavné, že žalobca za skúmané obdobie nedosahuje stabilné príjmy (nad 301 eur), ktoré by vylučovali stav materiálnej núdze. Okrem toho žalovaný ani riadne nezdôvodnil, prečo nevzal do úvahy aj mesiace, kedy žalobca aj podľa žalovaného nedosiahol príjem presahujúci hranicu materiálnej núdze. Tak isto žalovaný nezdôvodnil, prečo podľa neho postačuje pre negatívne rozhodnutie o nepriznaní nároku na poskytnutie bezplatnej právnej pomoci príjem za posledné tri mesiace, keď sa posudzuje (prihliada sa) na obdobie za 7 mesiacov. Rovnako tak žalovaný nezdôvodnil, prečo príjem žalobcu postačuje na úhradu právnych služieb. Podľa žalobcu sú správne úvahy žalovaného v rozhodnutí nepreskúmateľné. Žalobca vyjadril právny názor, že účelom zákona č. 327/2005 Z.z. je poskytovanie právnej pomoci osobám, ktorých príjmové a materiálne pomery neumožňujú si právne služby zabezpečiť. Neobstojí právny názor žalovaného, že zákon č. 327/2005 Z.z. neumožňuje zohľadniť zákonné zrážky zo mzdy podľa zákona č. 475/2005 Z.z.. Žalobca uviedol, že žalovaný svojím rozhodnutím nahradil rozhodnutie správneho súdu, nakoľko žalobca žiadal priznanie právnej pomoci proti inému rozhodnutiu žalovaného, ktoré je predmetom súdneho prieskumu. Žalobca záverom uviedol, že nakoľko žalovaný založil svoje rozhodnutie na absencii materiálnej núdze žalobcu, je napadnuté rozhodnutie nezákonné.

3. Žalovaný vo vyjadrení k správnej žalobe zo dňa 04. apríla 2022 žiadal žalobu v celom rozsahu ako bezdôvodnú zamietnuť. K námietke nezohľadnenia zrážok v zmysle zákona č. 475/2005 Z.z. z pracovnej odmeny žalobcu uviedol, že žalobca svoju obranu opiera o argumentáciu, podľa ktorej by sa jeho skutočný započítateľný príjem mal posudzovať až po odpočítaní zrážok, ktoré sú mu vykonávané z jeho pracovnej odmeny v zmysle zákona č. 475/2005 Z.z. Žalovaný poukázal na to, že ust. § 7 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z.z., podľa ktorého sa za príjem podľa tohto zákona považujú aj príjmy fyzických osôb podľa osobitného predpisu po odpočítaní a) poisťného na verejné zdravotné poistenie, b) poisťného na nemocenské poistenie, poisťného na starobné poistenie, poisťného na invalidné poistenie a poisťného na poistenie v nezamestnanosti, c) preddavku na daň alebo dane z príjmov fyzických osôb a d) ďalších výdavkov vynaložených na dosiahnutie, zabezpečenie a na udržanie príjmov fyzických osôb, korešponduje aj odkazované ust. § 45 ods. 2 zákona č. 475/2005 Z.z., podľa ktorého z hrubej pracovnej odmeny odsúdeného vykonáva a odvádza ústav zrážky podľa osobitných predpisov, zostatok je čistá pracovná odmena. Osobitnými predpismi sú predpisy o daniach a odvodoch. Podľa § 5 ods. 1 písm.

e) zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmu (na ktorý odkazuje poznámkou č. 6 citovaný § 7 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z.z.) odmeny obvinených vo väzbe a odmeny odsúdených vo výkone trestu odňatia slobody poskytované podľa osobitného predpisu sa považujú za príjmy zo závislej činnosti. Zákon č. 327/2005 Z.z. uvádza taxatívnym spôsobom, po odpočítaní ktorých konkrétnych položiek, sa výsledný príjem považuje za príjem fyzickej osoby pre účely poskytovania právnej pomoci osobe v materiálnej núdzi. Žalovaný ako správny orgán nemôže tento taxatívny výpočet rozširovať podľa želania žalobcu o ďalšie položky, o ktoré by sa mal ešte príjem žalobcu znížiť a dosiahnuť tak príjem pod hranicou materiálnej núdze. Žalovaný nedisponuje takouto možnosťou správnej úvahy; za príjem musí považovať príjmy, ktoré sú stanovené zákonom č. 327/2005 Z.z. V opačnom prípade by sa tak otvorili zákonodarcom nezamýšľané možnosti „príjmovej optimalizácie“ žiadateľov o poskytnutie právnej pomoci. Žalovaný pri posudzovaní materiálnej núdze žalobcu vychádzal z výšky jeho čistého príjmu tak ako je vymedzený zákonom, čo je v prípade žalobcu jeho čistá mzda, resp. čistá pracovná odmena a finančné príspevky od súkromných osôb zasielané na účet žalobcu. Žalovaný poukázal na to, že každý žiadateľ o poskytnutie právnej pomoci má čistý príjem určitej výšky, ale zároveň má každý žiadateľ výdavky rôzneho charakteru a rôznej výšky (napr. bývanie, stravu, hygienu, ošatenie, splátky pôžičiek, hypotéky..), po odpočítaní ktorých žiadateľovi zostáva suma finančných prostriedkov, z ktorými môže reálne disponovať. Žalovaný pri každom žiadateľovi o poskytnutie právnej pomoci postupuje rovnako a vždy pri posudzovaní príjmovej situácie žiadateľa vychádza z výšky jeho čistého príjmu, nezohľadňuje výdavky žiadateľa. Tieto výdavky môže žalovaný zohľadniť iba v rámci aplikácie ust. § 6b ods. 2 zákona č. 327/2005 Z.z. Ak by žalovaný v prípade žiadateľov, ktorí sú vo výkone trestu odňatia slobody, urobil výnimku a do úvahy by zobral aj ich výdavky - zrážky z príjmu (pohľadávky Zboru väzenskej a justičnej stráže, trovy výkonu trestu odňatia slobody...), jednalo by sa o diskriminačné konanie voči tým žiadateľom, ktorí nie sú vo výkone trestu odňatia slobody a tiež majú svoje pravidelné nevyhnutné výdavky na bývanie a bežný život, po úhrade ktorých im zostane minimálny disponibilný príjem. Zároveň žalovaný poukázal aj na situáciu, keď majú žiadatelia vykonávané zrážky zo mzdy, zamestnávateľ im priamo zrazí prostriedky z ich príjmu a následne ich odvedie tretej strane bez toho, aby boli tieto prostriedky pripísané na účet žiadateľa. Žalovaný uviedol, že žalobca sa dostal do svojho súčasného postavenia a situácie (odsúdeného) vlastným pričinením, teda z dôvodov na jeho strane sa v súčasnosti vykonáva trest odňatia slobody, a preto z jeho vlastného pričinenia a rozhodnutia teraz musí strpieť nevyhnutný následok, a to úhradu trov výkonu trestu odňatia slobody. Žalovaný poukázal na doterajšiu rozhodovaciu prax iných správnych súdov v rovnakých veciach (spor o započítavanie zrážok z pracovnej odmeny odsúdeného) napríklad rozsudok Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 11S/194/2019 zo dňa 28. apríla 2020 (rovnako tiež rozsudok sp. zn. 11S/227/2019 zo dňa 24. novembra 2020 a 11S/196/2019 zo dňa 28. apríla 2020). K námietke žalobcu, že nezohľadnil celé sedemmesačné obdobie, žalovaný uviedol, že v zmysle ustanovenia § 7 ods. 4 zákona č. 327/2005 Z. z. je smerodajný mesiac podania žiadosti o poskytnutie právnej pomoci Centru. Ak Centrum vyhodnotí, že v danom mesiaci žiadateľ nespĺňa podmienku materiálnej núdze, nie je možné mu priznať nárok na poskytovanie právnej pomoci, ani v prípade, ak v predchádzajúcich šiestich mesiacoch spĺňal podmienku materiálnej núdze. Uvedené neplatí iba v jedinom prípade, a to ak Centrum aplikuje ustanovenie § 6b ods. 2 zákona č. 327/2005 Z. z., teda ak príjem žiadateľa presahuje zákonom ustanovenú hranicu materiálnej núdze, môže Centrum poskytnúť právnu pomoc s finančnou účasťou žiadateľa, ak je to primerané okolnostiam žiadanej právnej pomoci (kedy Centrum prihliada aj na situáciu, že žiadateľ pred mesiacom podania žiadosti spĺňal zákonom stanovenú hranicu materiálnej núdze). Žalovaný sa v prípade žalobcu zaoberal aj posúdením aplikácie ust. § 6b ods. 2 zákona č. 327/2005 Z.z., avšak dospel k záveru, že u žalobcu nie je daný dôvod na aplikáciu tohto ustanovenia. Napadnuté rozhodnutie je postavené na tom, že žalobca nespĺnil podmienku, že sa nenachádza v stave materiálnej núdze ako to definuje ustanovenie § 4 písm. i) zákona č. 327/2005 Z. z. Žalovaný nikde v odôvodnení rozhodnutia neuviedol, že žalobca „v mesiacoch 3/2021 až 6/2021 presiahol príjem 301 eur a že je tak schopný uhradiť trovy právneho zastúpenia“. Žalovaný nevyhodnocuje, či má žiadateľ dostatok finančných prostriedkov na úhradu služieb advokátovi, ale postupuje v zmysle zákona č. 327/2005 Z. z. a zisťuje, či sa žiadateľ nachádza v stave materiálnej núdze podľa ustanovení tohto zákona. Žalovaný poukázal na to, že ani námietka žalobcu ohľadom toho, že svojím rozhodnutím o nepriznaní nároku žalobcovi nahradilo (nepriamo) rozhodovaciu činnosť správneho súdu a tak prejudikovalo výsledok sporu, nie je dôvodná. V napadnutom rozhodnutí nezaoberalo vyhodnotením právnej situácie, teda či postupovalo v prípade žalobcu v konaní vednom Centrom pod číslom spisu KaZA/11428/2021 správne, Centrum nevyhodnocovalo podmienku, či ide v danej právnej veci žalobcu o zrejmu bezúspešnosť sporu a či by bolo Centrum v konaní pred súdom vo veci správnej žaloby voči rozhodnutiu Centra číslo spisu KaZA/11428/2021 úspešné. Centrum vyhodnotilo iba príjmovú situáciu žalobcu, pričom tak musí učiniť vždy pri podaní žiadosti. Iba pri vyhodnocovaní podmienky zrejmej bezúspešnosti sporu môže

dôjsť k prejedikovaniu výsledku súdneho sporu. Nakoľko však sa podmienkou zrejmej bezúspešnosti sporu Centrum nezaoberalo v napádanom rozhodnutí, nemohlo tak ani nepriamo prejedikovať výsledok súdneho konania tým, že žalobcovi nepriznalo nárok na poskytnutie právnej pomoci z dôvodu, že nespĺňa podmienku materiálnej núdze.

4. Žalobca v replike zo dňa 30.05.2022 uviedol vo vzťahu k nezohľadneniu zrážok v zmysle zákona č. 475/2005 Z.z. z pracovnej odmeny žalobcu, že pokiaľ žalovaný poukazuje na taxatívny výpočet odpočítateľných položiek z príjmu žiadateľa (§ 7 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z.z.), tak zámerne opomína, že v danej veci ide o evidentnú medzeru v právnom predpise, ktorú mal a musel žalovaný „zakryť“ analógiou. Viazanosť štátnych orgánov v zmysle čl. 2 ods. 2 Ústavy SR neznamena výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení. Ustanovenie čl. 2 ods. 2 Ústavy SR nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona. Podľa § 90 ods. 1 zákona č. 475/2005 Z.z. je odsúdený povinný uhradiť trovy výkonu trestu. Podľa § 90 ods. 2 písm. a) zákona č. 475/2005 Z.z. od povinnosti podľa ods. 1 je odsúdený oslobodený počas nezaradenia do práce, ak túto skutočnosť odsúdený svojím konaním nezavinil sám a ústav ho nemohol pre nedostatok pracovných príležitostí zaradiť do práce. Z citovaného ust. § 90 zákona č. 475/2005 Z.z. vyplýva, že ak odsúdený nepracuje vo väzení (bez svojej viny) nie je povinný hradiť trovy trestu, teda nevzniká mu žiadne pasívum. Použijúc argument „reductio ad absurdum“ tak väzeň, ktorý nepracuje a doslova „leží“ na posteli celý deň, bude mať nárok na právnu pomoc, keďže nebude mať žiadnu pracovnú odmenu a na druhej strane veľmi pracujúci, ktorému sa vykonáva zrážka nebude mať nárok na právnu pomoc, keďže žalovaný tento „iluzórny“ príjem považuje za prostriedky, ktorými si možno financovať advokáta. Pritom obidvaja väzni, t. j. „pracujúci verzus nepracujúci“, majú rovnaký „životný štandard“ vo väznici, ani jednému nevzniká pasívum titulom trov výkonu trestu. V prípade žalobcu sa vždy vykoná zrážka 45 % z čistej pracovnej odmeny na trovy trestu (podľa § 45 ods. 2 písm. b/ bodu 2 zákona č. 475/2005 Z.z.), ktorá zrážka nepredstavuje pre neho žiadny benefit. Jednoducho, ak by nepracoval, žiadne pasívum mu nevznikne. Žalobca mal za to, že v predmetnej veci ide proti plánovú neúplnosť zákona - teleologickú (nepravú) medzeru v zákone (v § 7 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z.z.), v ktorom prípade je nutné použiť analógiu (argumentum per analogiam). Neexistuje žiadny rozumný dôvod, prečo by zrážka na výkon trestu (z pracovnej odmeny väzňa) nemala byť odpočítaná z príjmu, ktorý sa určuje na posudzovanie materiálnej núdze, keď táto zrážka nepredstavuje žiaden benefit od štátu a ani zníženie pasív, či reálny výdavok z príjmu. Takáto zrážka má de facto povahu ako zrážková daň (triviálne by sa mohla nazývať „väzenská daň z príjmu“). Žalobca uviedol, keďže nenachádza žiaden rozumný argument pre nezohľadnenie (odpočítanie) zrážky na trovy trestu zo započítateľného príjmu väzňa, je riešenie žalovaného v rozpore s princípom bezrozpornosti právneho poriadku a princípom rovnosti. Dôsledkom porušenia uvedených princípov je bezdôvodná diferenciácia, ktorej sa treba vyvarovať. Doslovný výklad zákona č. 327/2005 Z.z. (§ 7 ods. 1) je zo strany žalovaného z objektívneho teleologického hľadiska príliš úzky. Teleologické pozadie zákona č. 327/2005 Z.z. je tak v danej veci nástrojom na „uzavretie“ predmetnej medzery v dotknutom ust. § 7 ods. 1 cit. zákona. Hodnotový rozpor tu vzniká tak, že pre prípad väzňov, ako je žalobca, sa zrážka na trovy trestu neodpočíta z príjmu, hoci táto nepredstavuje žiadny reálny výdavok na bežné životné potreby ako pri civilných osobách a ide tak o iluzórny príjem, hoci v iných prípadoch by sa jednalo o „ďalší výdavok“ (napríklad na „dosiahnutie príjmu“) či akýsi poplatok/daň, pričom teleológia odpočítateľných výdavkov (§ 7 ods. 1) sa vzťahuje na obidva prípady rovnako. Úplne nenáležité je potom argument, že zákonodarca takúto úpravu prijal, a preto to takto chcel. Zákonodarca spravidla vychádza z toho, čo je bežné, z tzv. „normálneho prípadu“, pričom zvláštne prípady môžu uniknúť jeho pozornosti. Niet pochýb o tom, že zrážka na trovy trestu je špecifikum, ktoré uniklo pozornosti zákonodarcu pri koncipovaní zákona o poskytovaní právnej pomoci. Zrážky väzňov sú špecifikum, ktoré zákonodarca opomenul zohľadniť a je povinnosťou štátnych orgánov vykladať ust. § 7 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z.z. ústavne konformným spôsobom, t. j. zobrať do úvahy (odpočítať) zrazené trovy trestu, ktoré sa vo svojom dôsledku rovnajú odčerpaniu peňažných prostriedkov ako pri daňovej povinnosti, kedy platiteľ nedostáva žiadnu protihodnotu a tieto prostriedky slúžia na subsidiárnu úhradu potrieb štátu (zrejme na väznenstvo). Žalobca mal za to, že patetický odkaz žalovaného na taxatívny výpočet § 7 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z.z. je nesprávny, keďže „argumentum a contrario“ je možno použiť až po tom, čo sa vylúčila možnosť dotvárania práva pomocou analógie. Takúto možnosť vylúčenia analógie v danej veci nenachádzal. Per analogiam tak možno na zrážky na trovy trestu použiť ust. § 7 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z.z., keďže dane (ďalšie výdavky) majú rovnaký charakter ako zrážka na trovy trestu. Žalobca uviedol, že po odpočítaní zrážok na trovy trestu by nikdy nedosiahol príjem presahujúci hranicu materiálnej núdze a bolo by zbytočné sa zaoberať ostatnými zrážkami. Zrážky na trovy trestu

je potrebné odpočítať od príjmu, keďže tieto zrážky predstavujú odčerpanie peňažných prostriedkov väzňa, len keď pracuje. Ďalšia námietka žalobcu smerovala k nezohľadneniu celého sedemmesačného obdobia, žalobca uviedol, že žalovaný dôvodil, že v zmysle § 7 ods. 4 zákona č. 327/2005 Z.z. je smerodajný mesiac podania žiadosti o poskytnutie právnej pomoci Centru. Žalobca uviedol, že pri prijatí argumentácie žalovaného by v prípade príjmu 2000,- eur za 6 mesiacov predchádzajúcich žiadosti a príjmom 299 eur v čase podania žiadosti splnil podmienky na poskytnutie bezplatnej právnej pomoci, čo je neprípustná argumentácia. Žalobca namietal, že z cit. ustanovenia žalovanému nevyplýva povinnosť posudzovať iba príjem v mesiaci podania žiadosti, ale je ho potrebné skúmať ako priemer za 7 mesiacov. Ak zákon hovorí, že sa prihliada na príjem za posledných 6 kalendárnych mesiacov pred podaním žiadosti a že sa prehodnocuje každých 12 mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa nárok na poskytovanie právnej pomoci priznal, tak nepochybne sa neberie do úvahy len mesiac podania žiadosti. Žalobca záverom opätovne namietol prejudikovanie sporu vo veci správnej žaloby. Záverom žalobca zhrnul, že je zrejmé, že žalovaný postupoval svojvoľne, ak nezobral do úvahy celé obdobie, ale len selektívne vybral mesiace, v ktorých príjem presiahol 301 Eur.

5. Žalovaný v duplike zo dňa 19. augusta 2022 uviedol, že žalobca vo svojom vyjadrení (replike) argumentuje tým, že neodpočítavanie zrážok z jeho pracovnej odmeny na trovy trestu pri posudzovaní príjmu žiadateľa žalovaným za účelom vyhodnotenia, či žiadateľ spĺňa podmienky materiálnej núdze v zmysle zákona č. 327/2005 Z.z., predstavuje zjavnú „medzeru“ v právnom predpise, ktorú mal a musel žalovaný „zakryť“ analógiou. Uvedenú námietku žalovaný označil ako nedôvodnú a aj neaplikovateľnú na napádanú právnu vec. Analógia predstavuje taký interpretačný postup, ktorý slúži na vykrývanie medzier v práve, avšak uplatňuje sa najmä v súkromnom práve. V oblasti verejného práva je možnosť analógie úplne ojedinelá. Môže sa použiť iba tam, kde ju právo výslovne predpokladá. Neprípustná je však v odvetviach správneho a finančného práva (Ottová, E. Teória práva, Šamorín, 2010, s. 308). Tak ako v slovenskom práve, aj v českej teórii sa analógia v správnom práve všeobecne odmieta. Napríklad Průcha uvádza, že pre aplikáciu a interpretáciu noriem správneho práva platí, že použitie analógie pri nich vôbec neprichádza do úvahy. To svojím spôsobom vyplýva z ich povahy (P. Průcha, Správní právo. Obecná část. Brno 2003, s. 70). Preto pre samotný charakter správneho práva nie je analógia vôbec prípustná. Zároveň žalovaný poukázal na to, že ust. § 7 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z.z. predstavuje kogentnú právnu normu, pri ktorej nie je ponechaná možnosť žalovanému na správnu úvahu, čo z príjmu žiadateľa odpočíta a čo nie. Uvedené ustanovenie taxatívne vymedzuje, čo treba považovať za príjem žiadateľa po odpočítaní konkrétnych zákonných položiek.

K námietke žalobcu, že bolo potrebné spriemerovať príjem žalobcu za mesiac podania žiadosti a šesť mesiacov späť, žalovaný uviedol, že z dikcie zákona č. 327/2005 Z.z. v ust. § 7 ods. 4 žiadnym spôsobom nevyplýva, že žalovaný má uplatňovať priemerovanie pre celé posudzované obdobie. Prihliadanie na príjem žalobcu za 6 mesiacov späť pred podaním žiadosti o poskytnutie právnej pomoci žalovaný aplikuje práve v spôsobe uvedenom v ust. § 6b ods. 2 zákona č. 327/2005 Z.z, pričom uvedený postup uplatnil aj v prípade žalobcu a v rozhodnutí o nepriznaní nároku aj riadne odôvodnil závery, ktoré mu z tohto postupu vyplynuli. Žalovaný naďalej zotrval na vyjadrení zo dňa 13. mája 2022 a žiadal žalobu zamietnuť v celom rozsahu ako nedôvodnú.

6. Žalovaný záverom uviedol, že ustanovenie § 6 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z. upravuje tri kumulatívne podmienky, ktoré musia byť splnené na to, aby bola žiadateľovi priznaná právna pomoc prostredníctvom Centra. Pokiaľ žiadateľ nespĺňa čo i len jednu podmienku, je to dôvod na nepriznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci. Žalobca nespĺnil podmienku materiálnej núdze, preto mu nemohol byť priznaný nárok na právnu pomoc. Uvedené žalovaný riadne odôvodnil vo svojom rozhodnutí. Je preto irelevantné, či žalobca splnil podmienku zrejmej bezúspešnosti sporu a podmienku hodnoty sporu, lebo aj keby tieto podmienky spĺňal, nemohol by mu byť priznaný nárok na právnu pomoc. Preto nie je daný žiadny dôvod na to, aby sa žalovaný v rámci svojho rozhodnutia zaoberalo aj odôvodnením splnenia/nesplnenia podmienky zrejmej bezúspešnosti sporu. Z odôvodnenia rozhodnutia riadne vyplýva, akými úvahami sa žalovaný pri rozhodovaní riadilo a ako prípad žalobcu vyhodnotilo. Konštatovanie a úvahy žalovaného ohľadom podmienky zrejmej bezúspešnosti sporu by boli preto v odôvodnení rozhodnutia nadbytočné.

7. Žalobca v písomnom vyjadrení k duplike žalovaného zotrval na skutočnostiach uvedených v žalobe a písomnej replike. Ďalej vyjadril právny názor, že analógia je vo verejnom práve procesnom prípustná.

8. Správny súd bez nariadenia pojednávania za splnenia procesných podmienok podľa § 137 ods. 4 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „SSP“) v spojení s úpravou podľa § 107 ods. 1 písm. a) a contrario, keď účastníci konania nepožiadali o nariadenie pojednávania a správny súd nepovažoval nariadenie pojednávania za potrebné, pričom deň verejného vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli súdu a na webovom sídle súdu, po oboznámení sa s obsahom súdneho spisu a administratívneho spisu správnych orgánov oboch stupňov, preskúmal v rozsahu uplatnených žalobných bodov (§ 134 ods. 1 SSP) napadnuté rozhodnutia, ako aj priebeh administratívneho konania predchádzajúci ich vydaniu, vychádzajúc zo stavu existujúceho v čase právoplatnosti rozhodnutia žalovaného (§ 135 ods. 1 SSP) a dospel k záveru, že žaloba nie je dôvodná a rozhodol o zamietnutí žaloby podľa § 190 SSP z nasledovných dôvodov:

Relevantná právna úprava

9. Podľa § 177 ods. 1 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „SSP“) správnu žalobou sa žalobca môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy.

10. Podľa § 3 ods. 1 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) Správny poriadok v znení účinnom ku dňu právoplatnosti napadnutého rozhodnutia - 07.06.2021 (ďalej len „Správny poriadok“) správne orgány postupujú v konaní v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi. Sú povinné chrániť záujmy štátu a spoločnosti, práva a záujmy fyzických osôb a právnických osôb a dôsledne vyžadovať plnenie ich povinností.

11. Podľa § 1 zákona č. 327/2005 Z.z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z.z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z.z. v znení účinnom ku dňu právoplatnosti napadnutého rozhodnutia - 07.06.2021 (ďalej len „zákon č. 327/2005 Z.z.“) účelom tohto zákona je vytvoriť systém poskytovania právnej pomoci a zabezpečiť jej poskytovanie v rozsahu ustanovenom týmto zákonom fyzickým osobám, ktoré v dôsledku svojej materiálnej núdze nemôžu využívať právne služby na riadne uplatnenie a ochranu svojich práv, v konaniach o oddžžení podľa osobitného predpisu, v azylových veciach, v konaní o administratívnom vyhostení, v konaní o zaistení štátneho príslušníka tretej krajiny alebo v konaní o zaistení žiadateľa o udelenie azylu podľa osobitného predpisu, oznamovateľom kriminality alebo inej protispoločenskej činnosti 1aaa) (ďalej len "protispoločenská činnosť") alebo osobe, voči ktorej bola pozastavená účinnosť pracovnoprávneho úkonu podľa osobitného predpisu, a prispieť k predchádzaniu vzniku právnych sporov.

12. Podľa § 6 ods. 1, 2 zákona č. 327/2005 Z.z. fyzická osoba má právo na poskytnutie právnej pomoci bez finančnej účasti, ak

a) jej príjem nepresahuje 1,4-násobok sumy životného minima ustanoveného osobitným predpisom 2) a nemôže si využívanie právnych služieb zabezpečiť svojím majetkom,

b) nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu a

c) hodnota sporu prevyšuje hodnotu minimálnej mzdy 5) okrem sporov, v ktorých nie je možné hodnotu sporu vyčíslit' v peniazoch.

(2) Podmienky na poskytnutie právnej pomoci podľa odseku 1 písm. a) a b) musí fyzická osoba spĺňať počas celého trvania poskytovania právnej pomoci bez finančnej účasti.

13. Podľa § 6a ods. 1 zákona č. 327/2005 Z.z. ak príjem fyzickej osoby presahuje 1,4-násobok sumy životného minima ustanoveného osobitným predpisom 2) a súčasne nepresahuje 1,6-násobok uvedenej sumy a nemôže si využívanie právnych služieb zabezpečiť svojím majetkom, má právo na poskytnutie právnej pomoci určeným advokátom alebo centrom pri splnení podmienky finančnej účasti vo výške 20% trov právneho zastúpenia podľa osobitného predpisu; 5a) splnenie podmienok podľa § 6 ods. 1 písm. b) a c) tým nie je dotknuté. Ustanovenie § 6 ods. 2 sa použije primerane.

14. Podľa § 6b ods. 2 zákona č. 327/2005 Z.z. za podmienok podľa odseku 1 sa oprávnená osoba podieľa aj na úhrade odmeny mediátora, ktorá by mu patrila podľa osobitného predpisu, 5b) ak by sa uzavrela dohoda, ktorá je výsledkom mediácie.

15. Podľa § 7 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z.z.

(1) Za príjem podľa tohto zákona sa považujú príjmy fyzických osôb podľa osobitného predpisu po odpočítaní

- a) poistného na verejné zdravotné poistenie,
- b) poistného na nemocenské poistenie, poistného na starobné poistenie, poistného na invalidné poistenie a poistného na poistenie v nezamestnanosti,
- c) preddavku na daň alebo dane z príjmov fyzických osôb a
- d) ďalších výdavkov vynaložených na dosiahnutie, zabezpečenie a na udržanie príjmov fyzických osôb.

(2) Za príjem podľa tohto zákona sa považujú aj

- a) príjmy oslobodené od dane z príjmov fyzických osôb podľa osobitného predpisu, okrem prijatých náhrad škôd, náhrad nemajetkovej ujmy, plnenia z poistenia majetku a plnenia z poistenia zodpovednosti za škodu okrem platieb prijatých ako náhrada za stratu zdaniteľného príjmu,
- b) sumy vreckového pri zahraničných pracovných cestách do výšky 40 % nároku na stravné ustanovené osobitným predpisom,
- c) náhrady niektorých výdavkov zamestnancov do výšky ustanovenej osobitným predpisom,
- d) ďalšie príjmy fyzických osôb podľa osobitných predpisov po odpočítaní dane z príjmu fyzickej osoby. "

(3) Z príjmov fyzických osôb, ktoré sú oslobodené od dane z príjmov fyzických osôb podľa osobitného predpisu, sa za príjem podľa tohto zákona nepovažujú príjmy poskytované ako

- a) dávka a príspevky k dávke v hmotnej núdzi a jednorazová dávka v hmotnej núdzi podľa osobitného predpisu,
- b) peňažné príspevky občanom s ťažkým zdravotným postihnutím na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ich ťažkého zdravotného postihnutia podľa osobitného predpisu,
- c) materské podľa osobitného predpisu,
- d) dávky štátnej sociálnej podpory podľa osobitného predpisu,
- e) zvýšenie dôchodku pre bezvládnosť,
- f) štipendiá okrem štipendia poskytovaného študentovi v doktorandskom študijnom programe v dennej forme štúdia podľa osobitného predpisu.

(4) Príjem na účely tohto zákona sa zisťuje za kalendárny mesiac, v ktorom bola podaná žiadosť o poskytnutie právnej pomoci, pritom sa prihliada na príjem za posledných šesť kalendárnych mesiacov pred podaním žiadosti, a prehodnocuje sa každých 12 mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa priznal nárok na poskytnutie právnej pomoci.

(5) Za majetok podľa tohto zákona sa považujú hnutelné veci a nehnuteľnosti, a ak to ich povaha pripúšťa, práva alebo iné majetkové hodnoty okrem majetku, ktorý sa za majetok nepovažuje podľa osobitného predpisu.

16. Podľa § 2 písm. c) zákona č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov v znení účinnom ku dňu právoplatnosti napadnutého rozhodnutia - 07.06.2021 (ďalej len „zákona č. 595/2003 Z.z.“) na účely tohto zákona sa rozumie príjmom peňažné plnenie a nepeňažné plnenie dosiahnuté aj zámenou, ocenené cenami bežne používanými v mieste a v čase plnenia alebo spotreby, a to podľa druhu, kvality, prípadne miery opotrebenia predmetného plnenia, ak tento zákon neustanovuje inak; za nepeňažné plnenie fyzickej osoby, ktorá účtuje v sústave jednoduchého účtovníctva alebo vedie evidenciu podľa § 6 ods. 10 alebo 11, sa považuje aj prijatie zmenky ako platobného prostriedku, ktorou dlžník uhradil pohľadávku veriteľovi, ktorý je fyzickou osobou,

17. Podľa § 3 ods. 1 písm. a) zákona č. 595/2003 Z.z. predmetom dane sú príjmy zo závislej činnosti (§ 5).

18. Podľa § 5 ods. 1 písm. e) zákona č. 595/2003 Z.z. príjmami zo závislej činnosti sú odmeny obvinených vo väzbe a odmeny odsúdených vo výkone trestu odňatia slobody poskytované podľa osobitného predpisu.

19. Podľa § 555 Trestného poriadku

(1) Ak bol obžalovaný právoplatne uznaný za vinného, je povinný nahradiť štátu

- a) trovy spojené s výkonom väzby,
- b) trovy spojené s výkonom trestu odňatia slobody,
- c) vyplatenú odmenu a náhradu ustanovenému obhajcovi a ustanovenému zástupcovi z radov advokátov podľa § 47 ods. 6, ak nemá nárok na bezplatnú obhajobu alebo na obhajobu za zníženú náhradu,
- d) paušálnou sumou ostatné trovy, ktoré znáša štát.

(2) Úhradu trov spojených s výkonom väzby a s výkonom trestu odňatia slobody upravuje osobitný predpis.

(3) Paušálnu sumu podľa odseku 1 písm. d) ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá ministerstvo spravodlivosti.

(4) Ak poškodený nepreukázal, že ustanovenie zástupcu podľa § 47 ods. 6 bolo odôvodnené, je povinný nahradiť štátu trovy spojené s uplatňovaním jeho nároku.

20. Týmto osobitným predpisom je zákon č. 475/2005 Z.z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov

21. Podľa § 90 zákona č. 475/2005 Z.z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom ku dňu právoplatnosti napadnutého rozhodnutia - 07.06.2021 (ďalej len „zákon č. 475/2005 Z.z.“)

(1) Odsúdený je povinný uhradiť trovy výkonu trestu.

(2) Od povinnosti podľa odseku 1 je odsúdený oslobodený

a) počas nezaradenia do práce, ak túto skutočnosť odsúdený svojim konaním nezavinil sám a ústav ho nemohol pre nedostatok pracovných príležitostí zaradiť do práce,

b) do dovŕšenia 18 rokov jeho veku,

c) počas zaradenia do vzdelávacích činností, ak nebol zaradený do práce a súčasne neodmietol činnosti pre všeobecný rozvoj osobnosti odsúdeného alebo výkon prospešných prác mimo ústavu,

d) počas účasti ako svedka na súdnom konaní,

e) ak tak ustanovuje medzinárodná zmluva.

22. Podľa § 45 zákona č. 475/2005 Z.z. (pracovná odmena)

(1) Odsúdenému patrí pracovná odmena podľa druhu vykonávanej práce, odpracovaného času alebo normy spotreby práce; za čas, keď odsúdený nepracoval, mu nepatrí náhrada pracovnej odmeny. Výšku pracovnej odmeny a podmienky jej poskytovania ustanoví vláda Slovenskej republiky nariadením.

(2) Z hrubej pracovnej odmeny odsúdeného vykonáva a odvádza ústav zrážky podľa osobitných predpisov zostatok je čistá pracovná odmena, z ktorej sa vykonávajú zrážky, ak zostatok je vyšší ako 5% zo sumy životného minima podľa osobitného predpisu, vo výške a v poradí na úhradu

a) výživného na osoby, voči ktorým má odsúdený vyživovaciu povinnosť vrátane výživného na úhradu nákladov za starostlivosť o dieťa v ústavnej starostlivosti a výživného na úhradu nákladov za starostlivosť o dieťa v ochrannej výchove v rozsahu 30% z čistej pracovnej odmeny odsúdeného, najviac však v úhrne 20% zo sumy životného minima podľa osobitného predpisu, 14a) pričom táto suma sa zaokrúhľuje tak, že suma nižšia ako polovica eurocenta sa zaokrúhľuje smerom nadol na najbližší eurocent a suma rovnajúca sa alebo vyššia ako polovica jedného eurocenta sa zaokrúhľuje smerom nahor na najbližší eurocent,

b) trov výkonu trestu u odsúdeného

1. bez vyživovacej povinnosti v rozsahu 55% z čistej pracovnej odmeny zo sumy neprevyšujúcej sumu životného minima podľa osobitného predpisu a zo sumy prevyšujúcej sumu životného minima podľa osobitného predpisu v rozsahu 20% z čistej pracovnej odmeny alebo

2. s vyživovacou povinnosťou v rozsahu 45% z čistej pracovnej odmeny zo sumy neprevyšujúcej sumu životného minima podľa osobitného predpisu a zo sumy prevyšujúcej sumu životného minima podľa osobitného predpisu v rozsahu 10% z čistej pracovnej odmeny,

c) pohľadávok na základe rozhodnutia riaditeľa ústavu voči odsúdenému

1. bez vyživovacej povinnosti v rozsahu 10% z čistej pracovnej odmeny alebo

2. s vyživovacou povinnosťou v rozsahu 3% z čistej pracovnej odmeny,

d) pohľadávok ostatných oprávnených vedených voči odsúdenému

1. bez vyživovacej povinnosti v rozsahu 18% z čistej pracovnej odmeny alebo

2. s vyživovacou povinnosťou v rozsahu 5% z čistej pracovnej odmeny.

(3) Po vykonaní zrážok podľa odseku 2 sa zostatok čistej pracovnej odmeny rozdelí na

a) osobné konto, ktoré slúži odsúdenému na vykonávanie potrebných finančných operácií, v rozsahu

1. 5% z čistej pracovnej odmeny zo sumy neprevyšujúcej sumu životného minima podľa osobitného predpisu,

2. 40% z čistej pracovnej odmeny zo sumy prevyšujúcej sumu životného minima podľa osobitného predpisu,

b) vreckové konto, ktoré slúži na uspokojovanie osobných potrieb odsúdeného počas výkonu trestu, v rozsahu 12%.

(4) Ak výška čistej pracovnej odmeny je nižšia ako 5% zo sumy životného minima podľa osobitného predpisu, ďalšie zrážky sa nevykonávajú a jej zostatok sa použije podľa odseku 2 písm. b).

(5) Pre poradie zrážok na úhradu pohľadávok podľa odseku 2 písm. c) a d) je rozhodujúci deň, keď bolo ústavu doručené rozhodnutie riaditeľa ústavu, nariadenie výkonu rozhodnutia súdom alebo exekučný príkaz. Ak má niekoľko pohľadávok uvedených v odseku 2 písm. c) a d) rovnaké poradie a ak zrážka nestačí na ich úplné uspokojenie, uspokojia sa pomerne. Poradie, ktoré mala pohľadávka u predchádzajúceho platiteľa mzdy, zostáva v ústave nezmenené.

(6) Ak osoba, voči ktorej bol nariadený výkon rozhodnutia zrážkami zo mzdy, nastúpi do výkonu trestu, postupuje sa podľa osobitného predpisu; za mzdu povinného sa považuje pracovná odmena, ak z nej možno uspokojiť pohľadávku.

(7) Ak bol odsúdený premiestnený do iného ústavu, tento ústav preberá výkon rozhodnutia zrážkami z jeho čistej pracovnej odmeny; zmena ústavu nemá vplyv na poradie vymáhaných pohľadávok.

(8) Premiestnenie odsúdeného do iného ústavu sa nepovažuje za zmenu platiteľa mzdy podľa osobitného predpisu okrem platenia poisťného na sociálne poistenie a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, platenia poisťného do zdravotnej poisťovne a plnenia odvodovej povinnosti.

(9) Ustanovenia odsekov 2 až 8 sa primerane vzťahujú aj na nemocenské dávky alebo úrazové dávky odsúdeného.

(10) Odsúdenému nevzniká nárok na minimálnu mzdu podľa osobitného predpisu.

(11) Z finančnej odmeny poskytnutej odsúdenému podľa § 50 ods. 3 písm. e) ústav vykoná zrážky podľa osobitných predpisov.

23. Podľa § 28 zákona č. 475/2005 Z.z.

(1) Odsúdenému sa počas výkonu trestu účtujú a evidujú na jeho konte peňažné prostriedky. Konto odsúdeného pozostáva z

a) osobného konta a

b) vreckového konta.

(2) Peňažné prostriedky možno odsúdenému zasielať poukazom poštového platobného styku alebo bezhotovostným prevodom na účet cudzích prostriedkov ústavu; peňažné prostriedky zaslané alebo poukázané odsúdenému sa zaevidujú na jeho osobné konto. Informáciu o doručení peňažných prostriedkov pre odsúdeného na účet cudzích prostriedkov ústavu odsúdený potvrdí svojím podpisom. Ak odsúdený odmietne prijať peňažné prostriedky, tie sa vrátia odosielateľovi alebo príkazcovi na písomnú žiadosť odsúdeného. Náklady spojené s vrátením peňažných prostriedkov sa uhradia z odmietnutej sumy peňažných prostriedkov.

(3) Odsúdenému sa okrem peňažných prostriedkov podľa odseku 2 účtujú a evidujú na jeho osobnom konte

a) peňažné prostriedky v eurách, ktoré sa odsúdenému odňali pri nástupe na výkon trestu, pri návrate z mimoriadneho voľna na opustenie ústavu, pri návrate z opustenia ústavu podľa § 65 ods. 1 alebo pri návrate z prerušenia výkonu trestu,

b) peňažné prostriedky z čistej pracovnej odmeny, nemocenských dávok a úrazových dávok 13c) podľa § 45 ods. 3 písm. a),

c) zostatok z dôchodkovej dávky podľa osobitných predpisov (ďalej len "dôchodok") podľa § 29 ods. 8,

d) iné úrazové dávky,

e) peňažné prostriedky v eurách zaslané odsúdenému inak ako spôsobom podľa odseku 2 prvej vety.

(4) Odsúdenému sa účtujú a evidujú v účtovnej evidencii na jeho vreckovom konte

a) peňažné prostriedky z rozúčtovania pracovnej odmeny podľa § 45 ods. 3 písm. b),

b) dôchodok podľa § 29 ods. 8,

c) peňažné prostriedky vo výške zostatku podľa § 45 ods. 11 z udelenej finančnej odmeny podľa § 50 ods. 3 písm. e).

(5) Čerpanie peňažných prostriedkov na vreckovom konte sa neobmedzuje.

(6) V pokladnici ústavu sa odsúdenému uschovávajú a evidujú na jeho konte aj

a) peňažné prostriedky v cudzej mene, ktoré sa odsúdenému odňali pri nástupe do výkonu trestu, pri návrate z mimoriadneho voľna na opustenie ústavu, pri návrate z prerušenia výkonu trestu alebo pri návrate z opustenia ústavu podľa § 65 ods. 1,

b) peňažné prostriedky v cudzej mene, ktoré boli odsúdenému zaslané inak ako spôsobom podľa odseku 2 prvej vety,

c) ceniny, cenné papiere a doklady preukazujúce existenciu účtu odsúdeného v banke alebo pobočke zahraničnej banky.

(7) Ústav odsúdenému blokuje na jeho osobnom konte peňažné prostriedky potrebné v dobe prepustenia z výkonu trestu na zabezpečenie

a) stravného na jeden deň, 14)

b) cestovných nákladov do miesta trvalého pobytu alebo miesta prechodného pobytu vo výške 10% zo sumy životného minima. 14a)

(8) Odsúdený môže, okrem peňažných prostriedkov blokovaných podľa odseku 7, čerpať peňažné prostriedky účtované a evidované ústavom na jeho osobnom konte najviac do výšky úhrady

a) výživného,

b) pohľadávok spojených s výkonom väzby alebo výkonom trestu,

c) v ústave evidovaných pohľadávok ostatných oprávnených.

(9) Úhrada zrážky podľa odseku 8 sa vykoná na písomnú žiadosť odsúdeného jedenkrát za kalendárny týždeň v určený pracovný deň.

(10) Ak odsúdený nespĺnil podmienky úhrady pohľadávky podľa odseku 8 a písomne požiada o čerpanie peňažných prostriedkov z jeho osobného konta, môže peňažné prostriedky čerpať len na

a) nákup základných potrieb osobnej hygieny,

b) nákup ďalších potrieb osobnej hygieny,

c) nákup základných potrieb na korešpondenciu,

d) úhradu súdnych poplatkov a správnych poplatkov,

e) nákup liekov, ktoré nemožno poskytnúť na základe zdravotného poistenia bezplatne podľa osobitného predpisu, úhradu nevyhnutých nákladov za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti podľa osobitného predpisu.

(11) Odsúdený, ktorý je umiestnený v otvorenom oddelení, môže mať pri sebe hotovosť nepresahujúcu trojnásobok životného minima.

(12) Peňažné prostriedky vynaložené povinnou osobou na materiálne náklady za sprístupnenie informácií podľa osobitného predpisu je odsúdený povinný uhradiť z peňažných prostriedkov evidovaných na jeho konte. Ak odsúdený nemá v čase prepustenia z výkonu trestu alebo po rozúčtovaní poslednej pracovnej odmeny peňažné prostriedky, peňažné prostriedky vynaložené ústavom na materiálne náklady za sprístupnenie informácií alebo ich časť sa stanú nenávratnými.

24. Podľa § 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 274/2018 Z.z. o zrážkach z čistej pracovnej odmeny obvinených a odsúdených a určení zrážok na úhradu trov výkonu trestu odňatia slobody a výšky zvýšených trov výkonu väzby a zvýšených trov výkonu trestu odňatia slobody v znení vyhlášky č. 29/2019 Z.z. (ďalej len „vyhláška č. 274/2018 Z.z.“) táto vyhláška ustanovuje podrobnosti o

a) zrážkach z čistej pracovnej odmeny, nemocenského a úrazového príplatku (ďalej len "čistá pracovná odmena") obvineného vo výkone väzby (ďalej len "obvinený") a odsúdeného vo výkone trestu odňatia slobody (ďalej len "odsúdený"), ktoré vykonáva a odvádza ústav na výkon väzby, ústav na výkon trestu odňatia slobody, ústav na výkon trestu odňatia slobody pre mladistvých a nemocnica pre obvinených a odsúdených (ďalej len "ústav"),

b) nakladaní ústavu s finančnou odmenou a dávkami, ktoré nepodliehajú zrážkam,

c) určení výšky a zrážok na úhradu zvýšených trov výkonu väzby obvineného,

d) určení zrážok na úhradu zvýšených trov výkonu trestu odňatia slobody (ďalej len "výkon trestu") odsúdeného,

e) určení zrážok na úhradu trov výkonu trestu odsúdeného.

25. Podľa § 3 vyhlášky č. 274/2018 Z.z. zrážky z čistej pracovnej odmeny a dôchodku odsúdeného na úhradu trov výkonu trestu

(1) Suma určená na úhradu trov výkonu trestu z čistej pracovnej odmeny odsúdeného, ktorý je od úhrad trov výkonu trestu oslobodený podľa osobitného predpisu, sa zaeviduje na jeho osobné konto.

(2) Odsúdenému oslobodenému od povinnosti hradiť trovy výkonu trestu podľa odseku 1 sa úhrada trov výkonu trestu z čistej pracovnej odmeny podľa osobitného predpisu prvýkrát vykoná za kalendárny mesiac nasledujúci po dovŕšení 18. roku veku.

(3) Odsúdenému, ktorý je poberateľom dôchodku podľa osobitného predpisu a zároveň je zaradený do práce, sa nevykonávajú zrážky na trovy výkonu trestu z čistej pracovnej odmeny po poukázaní prvej úhrady na trovy výkonu trestu z dôchodku. Ak sa zastaví vykonávanie zrážok z dôchodku na úhradu trov výkonu trestu z dôvodu zastavenia výplaty dôchodku, odsúdenému zaradenému do práce začne

ústav vykonávať zrážky na úhradu trov výkonu trestu z čistej pracovnej odmeny za obdobie, za ktoré neboli uhradené trovy výkonu trestu z dôchodku.

(4) Odsúdenému podľa odseku 3 prvej vety sa suma určená na úhradu trov výkonu trestu z čistej pracovnej odmeny zaeviduje na jeho osobné konto.

(5) Ak sa u odsúdeného, ktorý je poberateľom dôchodku podľa osobitného predpisu, 15) vykonala zrážka na trovy výkonu trestu z čistej pracovnej odmeny a následne bola ústavu poukázaná prvá úhrada na trovy výkonu trestu z dôchodku za mesiac, za ktorý sa vykonalo rozdelenie čistej pracovnej odmeny, suma úhrady na trovy výkonu trestu z dôchodku sa prevedie na osobné konto odsúdeného.

(6) Úhrada trov výkonu trestu z čistej pracovnej odmeny alebo z dôchodku podľa osobitného predpisu sa nepovažuje za úhradu pohľadávky podľa osobitného predpisu.

Posúdenie vecí správnym súdom

26. Správny súd primárne vyhodnotil námietku žalobcu o nezohľadnení celého sedemmesačného obdobia, keď žalobca nesúhlasil s odôvodnením žalovaného, že v zmysle § 7 ods. 4 zákona č. 327/2005 Z.z. je smerodajný mesiac podania žiadosti o poskytnutie právnej pomoci Centru. Správny súd po posúdení námietky o nesprávnom ustálení započítateľného príjmu má za to, že nie je možné jej priznať úspech. Pokiaľ žalobca vychádzajú z ust. § 6 ods. 2 zákona č. 327/2005 Z.z., podľa ktorého podmienky na poskytnutie právnej pomoci bez finančnej účasti podľa ods. 1 písm. a) a b) musí fyzická osoba spĺňať počas celého trvania poskytovania právnej pomoci, mal za to, že celé posudzované obdobie treba spriemerovať a len spriemerovanie príjmu za celé posudzované obdobie sleduje účel zákona č. 327/2005 Z.z., správny súd dospel k záveru, že takýto výklad nie je správny. Správny súd uznáva, že aj takýto výklad zodpovedá účelu - predmetu zákona č. 327/2005 Z.z., avšak aj výklad zvolený žalovaným naplňuje tento účel a viac zodpovedá jazykovému významu ust. § 7 ods. 4 zákona č. 327/2005 Z.z., podľa ktorého príjem na účely tohto zákona sa zisťuje za kalendárny mesiac, v ktorom bola podaná žiadosť o poskytnutie právnej pomoci, pritom sa prihliada na príjem za posledných šesť kalendárnych mesiacov pred podaním žiadosti, a prehodnocuje sa každých 12 mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa priznal nárok na poskytnutie právnej pomoci, a teda žalovaný nepostupoval svojvoľne, ak sa pridržiaval dikcie zákona č. 327/2005 Z.z. v ust. § 7 ods. 4, z ktorej nevyplyva, že žalovaný má uplatňovať spriemerovanie pre celé posudzované obdobie, ale vyhodnocovať podmienku materiálnej núdze v mesiaci podania žiadosti. V prípade súbehu dvoch možných výkladov, pokiaľ obidva naplňujú účel zákona, ktorý správny súd má za to, že spočíva v poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi, pričom zákonodarca túto hranicu stavu materiálnej núdze viaže na 1,4-násobok životného minima, je potrebné prikloniť sa k tomu výkladu, ktorý je podporený argumentmi aj jazykovými ale aj formálne systematickými - výklad § 7 ods. 4 zákona č. 327/2005 Z.z. ako celku. Na zamedzenie rôznych extrémnych prípadov, na ktoré poukazoval žalobca, keď stačí, že v mesiaci podania žiadosti príjem žiadateľa presahuje len o 1 euro 1,4- násobok sumy životného minima, slúži práve ust. § 6b ods. 2 zákona č. 327/2005 Z.z., ktorého aplikácia prichádza do úvahy, ak žiadateľ o poskytnutie právnej pomoci nespĺňa podmienku materiálnej núdze v mesiaci podania žiadosti, vtedy je možné prihliadnuť na (nízky) príjem za predchádzajúce mesiace ako tzv. primeranú okolnosť, teda žalovaný môže priznať právnu pomoc vzhľadom na to, že priznanie právnej pomoci by bolo primerané okolnostiam žiadanej právnej pomoci (pri zohľadnení komplexu posudzovaných okolností, ktoré žalovaný skúma pri aplikácii § 6b ods. 2 zákona č. 327/2005 Z.z.). Námietky žalobcu sa viažu k záveru žalovaného o ustálení výšky sumy započítateľného príjmu pri posudzovaní podmienky poskytnutia právnej pomoci - podmienky materiálnej núdze žalobcu, a to konkrétne v mesiacoch apríl, máj a jún 2021. Správny súd primárne poukazuje na úpravu podľa § 7 zákona č. 327/2005 Z.z. Táto právna úprava vymedzuje postup žalovaného pri vyhodnocovaní podmienky materiálnej núdze pokiaľ ide o inštitút príjmu fyzickej osoby. Podľa § 7 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z.z. sa za príjem fyzickej osoby pre potreby zákona č. 327/2005 Z.z. považuje príjem fyzickej osoby podľa zákona č. 595/2003 Z.z., na ktorý zákon o dani z príjmov odkazuje práve uvedené ustanovenie § 7 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z.z. v poznámke 6. Z takto zadaného príjmu fyzickej osoby je v zmysle úpravy podľa § 7 zákona č. 327/2005 Z.z. možné odpočítať pre potreby ustálenia sumy príjmu fyzickej osoby pre posúdenie podmienky materiálnej núdze výlučne položky vymedzené v taxatívnom výpočte podľa § 7 písm. a) až d) zákona č. 327/2005 Z.z. Z rozúčtovania pracovnej odmeny za vystaveného Ústavom na výkon trestu odňatia slobody B. vyplýva, že:

Za obdobie 11/2021 prináleží žalobcovi čistá pracovná odmena vo výške 158,64 Eur, z ktorej boli vykonané zrážky výživné - 42,96 Eur a NVTOS 71,38 eur, pohľadávky tretích osôb 12,69 eur.

Za obdobie 12/2021 predstavovala čistá mzda žalobcu 247,74 Eur, z ktorej boli vykonané zrážky - výživné 42,96 Eur, pohľadávky - cudzie - ZVJS - 99,96 Eur a na účet osobné bola pripísaná suma 12,58 Eur a na účet vreckové 19,03 Eur.

Za obdobie 01/2021 predstavovala čistá mzda 140,62 Eur, z ktorej boli vykonané zrážky na úhradu výživného - 42,18 Eur, pohľadávky - cudzie - ZVJS 63,27 EUR.

Za obdobie 02/2021 predstavovala čistá mzda žalobcu 306,39 Eur, z ktorej boli vykonané zrážky výživné - 42,96 Eur, cudzie pohľadávky - ZVJS - 24,50 Eur a z osobného účtu žalobcu bola odpísaná suma 108,82 na úhradu nákladov trov výkonu trestu odňatia slobody a na osobný účet bolo pripísaných 96,35 Eur a na účet vreckové - 36,76 Eur.

Za obdobie 03/2021 čistá mzda predstavovala sumu 303,23 Eur, z ktorej boli vykonané zrážky výživné - 42,96 Eur, cudzie pohľadávky - ZVJS - 24,26 Eur a z osobného účtu žalobcu bola odpísaná suma 105,51 Eur na úhradu nákladov trov výkonu trestu odňatia slobody a na osobný účet bolo pripísaných 94,12 Eur a na účet vreckové - 36,38 Eur.

Za obdobie 04/2021 predstavovala čistá mzda žalobcu 466,94 Eur, z ktorej boli vykonané zrážky - výživné - 42,96 Eur, cudzie pohľadávky - ZVJS - 37,35 Eur a z osobného účtu žalobcu bola odpísaná suma 121,80 Eur a na osobný účet bolo pripísaných 208,72 Eur a na účet vreckové - 56,03 Eur.

Za obdobie 5/2021 predstavovala čistá mzda 355,31 Eur, z ktorej boli vykonané zrážky - výživné - 42,96 Eur, pohľadávka - cudzie - ZVJS - 28,42 Eur a z osobného účtu žalobcu bola odpísaná suma 110,71 Eur a na osobný účet bolo pripísaných 130,59 Eur a na účet vreckové 42,63 Eur.

27. V nadväznosti na vyššie uvedené pokiaľ žalobca tvrdil svojvoľnosť záveru žalovaného a nesprávne právne posúdenie veci žalovaným pri ustálení započítateľného príjmu v mesiacoch apríl, máj jún 2021, keď svojvoľne vychádzal z čistej pracovnej odmeny žalobcu bez toho, aby z neho odpočítal aj zrážku výživného, pohľadávok tretích osôb a trov výkonu trestu odňatia slobody, tak ako to v konkrétnych sumách k týmto položkám uviedol v námietkach vymedzených v správnej žalobe, pričom správny súd poukazuje na to, že žalobca v podanej replike zúžil rozsah námietok len vo vzťahu k zrážke na trovy výkonu trestu odňatia slobody (žalobca „uznal“ správnosť nemožnosti zohľadnenia zrážky výživného a pohľadávok tretích osôb), nie sú tieto námietky žalobcu dôvodné. Žalovaný postupoval v súlade so správne aplikovanou právnou úpravou podľa § 7 zákona č. 327/2005 Z.z. a na dostatočne zistený skutkový stav aplikoval správne túto právnu úpravu a ustálil príjem žalobcu v mesiacoch marec, apríl a máj roku 2021 vo výškach ako vyplýva z odôvodnenia rozhodnutia žalovaného (konkrétne v období marec 2021 v sume čistej mzdy 306,39 Eur, v období apríl 2021 v sume 373,23 Eur (čistá mzda + finančné príspevky na účet žiadateľa) a v období máj 2021 v sume 466,94 Eur (čistá mzda). To, že neboli zohľadnené zákonné zrážky z pracovnej odmeny odsúdených podľa § 45 ods. 2 zákona č. 475/2005 Z.z., čiže absencia právneho posúdenia prejednávanej veci podľa § 45 ods. 2 zákona č. 475/2005 Z.z., nie je nesprávnym právnym posúdením žalovaného, nakoľko aplikácia tejto právnej úpravy s ohľadom na úpravu podľa § 7 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z.z. v spojení s úpravou podľa § 2 písm. c), § 3 ods. 1 písm. a), § 5 ods. 1 písm. e) zákona č. 595/2003 Z.z. do úvahy neprichádzala, nakoľko výživné, pohľadávky cudzích osôb a trovy výkonu trestu odňatia slobody nie sú uvedené v taxatívnom výpočte odpočítateľných položiek podľa úpravy § 7 ods. 1 písm. a) až d) zákona č. 327/2005 Z.z. Správny súd poukazuje na úpravu podľa § 45 ods. 1, 2, 3 zákona č. 475/2005 Z.z., v zmysle ktorej sa z hrubej pracovnej odmeny odsúdeného vykonávajú a odvádzajú ústavom zrážky podľa osobitného predpisu, kde úprava podľa § 45 ods. 2 zákona č. 475/2005 Z.z. odkazuje napríklad na zákon o dani z príjmov - zákon č. 595/2003 Z.z. alebo na zákon č. 580/2004 Z.z. o zdravotnom poistení alebo na zákon č. 95/2002 Z.z. o poisťovníctve. Po vykonaní týchto zrážok z hrubej pracovnej odmeny odsúdeného zostáva tzv. čistá pracovná odmena. Práve táto čistá pracovná odmena je príjmom odsúdeného v zmysle úpravy § 7 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z.z., z ktorej pre potreby posúdenia podmienky materiálnej núdze je možné odpočítať výlučne položky podľa § 7 ods. 1 písm. a) až d) zákona č. 327/2005 Z.z., medzi ktoré položka výživného, pohľadávok cudzích osôb a trov výkonu trestu odňatia slobody nepatrí. Žalovaný postupoval v súlade s úpravou článku 2 ods. 2 Ústavy SR v spojení s § 3 ods. 1 Správneho poriadku a v spojení s § 25 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z.z., teda v súlade so zásadou legality a ustálil príjem žalobcu pre potreby vyhodnotenia podmienky materiálnej núdze. Konkrétne v mesiaci marec 2021 vychádzal z výšky čistej mzdy v sume 306,39 Eur, v mesiaci apríl 2021 vychádzal z čistej mzdy a finančných príspevkov pripísaných na účet žiadateľa celkom v sume 373,23 Eur a v mesiaci máj 2021 z čistej mzdy vo výške 466,94 Eur. Závery žalovaného pri ustálení započítateľných príjmov žalobcu v označených posudzovaných obdobiach nie je možné v nadväznosti na to hodnotiť ako svojvoľné a založené na nesprávnom posúdení veci.

28. Pokiaľ ide o právnu argumentáciu žalobcu o neodpočítavanie zrážok na trovy výkonu trestu odňatia slobody podľa § 45 ods. 2 zákona č. 475/2005 Z.z. pri posudzovaní započítateľného príjmu žalobcu, a to že ide o teleologickú medzeru v právnom predpise, pretože neexistuje žiadny rozumný dôvod, prečo by zrážka na výkon trestu (z pracovnej odmeny väzňa) nemala byť odpočítaná z príjmu, ktorý sa určuje na posudzovanie materiálnej núdze, keď táto zrážka nepredstavuje žiaden benefit od štátu a ani zníženie pasív, či reálny výdavok z príjmu, takáto zrážka má de facto povahu ako zrážková daň, dospel správny súd k záveru, že v predmetnej veci sa nejedná o teleologickú medzeru v zákone, ktorú by mal správny súd uzatvoriť analógiou. Správny súd sa stotožnil so žalobcom, že samotný taxatívny výpočet nevylučuje použitie analógie. Aby však mohol správny súd pristúpiť k dotváraniu práva analógiou, musel by dospieť k záveru, že v predmetnej veci sa jedná o prípad protiplánovej neúplnosti zákona. Medzery v zákone predstavujú stav, keď čosi v právnom poriadku s ohľadom na jeho hodnoty a princípy chýba, avšak čo by v ňom súčasne jednoznačne malo byť - jedná sa teda o stav, ktorý je v rozpore s „plánom zákonodarstva“. Až následne možno uzatvoriť medzeru dotváraním práva - analógiou. Dotváranie práva musí byť (i) možné, (ii) odôvodnené, musí sledovať (iii) zachovanie určitých hodnôt a malo by sa snažiť zabrániť hodnotovým rozporom v práve (iv). Za účelom zistenia, či v predmetnej veci možno konštatovať medzeru v zákone sa správny súd oprel predovšetkým o účel trov výkonu trestu odňatia slobody, ktoré kládol žalobca do jednej roviny ako daň z príjmu a odvody (§ 7 ods. 1 písm. a/ až d/ zákona č. 327/2005 Z.z.). Správny súd dospel k záveru, že trovy výkonu trestu nie sú protiplánovo opomenuté, t.j. neboli zákonodarcom protiplánovo opomenuté v taxatívnom výpočte ako odpočítateľná položka pri posudzovaní výšky príjmu na účely skúmania materiálnej núdze žiadateľa o poskytovanie právnej pomoci. V zmysle § 555 ods. 1 Trestného poriadku je žalobca ako právoplatne uznaný za vinného povinný nahradiť štátu trovy spojené s výkonom jeho trestu odňatia slobody. Ustanovenie § 45 ods. 2 zákona č. 475/2005 Z.z. o výkone trestu upravuje vykonávanie zrážok na výkon trestu z pracovnej odmeny odsúdeného. Podrobnosti o vykonávaní jednotlivých zrážok sú upravené vo vyhláske MS SR č. 274/2018 Z.z. o zrážkach z čistej pracovnej odmeny obvinených a odsúdených a určení zrážok na úhradu trov výkonu trestu odňatia slobody a výšky zvýšených trov výkonu väzby a zvýšených trov výkonu trestu odňatia slobody. Podľa dôvodovej správy k vyhláske č. 274/2018 Z.z. úhrada trov výkonu trestu odňatia slobody predstavuje príspevok odsúdeného na pokrytie nákladov štátu spojených s jeho umiestnením v ústave na výkon väzby, ústave na výkon trestu odňatia slobody, ústave na výkon trestu odňatia slobody pre mladistvých a nemocnici pre obvinených a odsúdených.

29. Správny súd na rozdiel od žalobcu nemá za to, že neodpočítaním tejto zrážky by nastal rozpor s princípom bezrozpornosti právneho poriadku, práve naopak, existuje rozumný dôvod, pre ktorý táto zrážka na trovy výkonu trestu má byť odpočítavaná z príjmu, ktorý sa určuje na posudzovanie materiálnej núdze. Žalobca sa nachádza vo výkone trestu odňatia slobody na základe odsudzujúceho rozhodnutia súdu, porušil alebo ohrozil záujmy chránené Trestným zákonom, následne mu vznikla povinnosť hradiť trovy výkonu trestu odňatia slobody, ktorých rozsah (výška) predstavuje u odsúdeného s vyživovacou povinnosťou 45 % z čistej pracovnej odmeny zo sumy neprevyšujúcej sumu životného minima podľa osobitného predpisu a zo sumy prevyšujúcej sumu životného minima podľa osobitného predpisu v rozsahu 10 % z čistej pracovnej odmeny. Žalobca si tak v spravodlivej miere povinne prispieva na náklady, ktoré štát, teda daňoví poplatníci Slovenskej republiky musia znášať na umiestnenie žalobcu v ústave na výkon trestu odňatia slobody. Dane a odvody uvedené v § 7 ods. 1 písm. a) až d) nemajú rovnaký základ. Na rozdiel od trov výkonu trestu nie sú naviazané na právoplatné uznanie viny- na protiprávnosť, ale platia paušálne. Správny súd sa nestotožnil s tým, že v istom ohľade sa zrážka na trovy výkonu trestu odňatia slobody podobá povinnému odvodu a možno ňu nahliadať ako na istú formu väzenskej dane. Na prvý pohľad sa žalobcovi môže javiť zrážka na trovy výkonu trestu ako väzenská daň, keď povinnosť voči štátu je mu automaticky zrážaná počas zaradenia na prácu. Podobnosť možno vidieť skôr s exekúciami, splátkami u civilných osôb, a nie daňou z príjmu a odvodmi. Správny súd uzatvára, že neidentifikoval medzeru v práve, ktorú by mal uzatvoriť analógiou. Výklad, že zrážky na trovy výkonu trestu nie sú odpočítateľná položka z príjmu žalobcu na účely posudzovania materiálnej núdze v zmysle zákona č. 327/2005 Z.z., nie je v rozpore s teleologickým pozadím právneho poriadku, nebol priestor na dotváranie práva analógiou, a keďže správny súd vylúčil možnosť analógie, a v takomto prípade sa v plnom rozsahu uplatnil argument a contrario.

30. Správny súd pokiaľ ide o námietku žalobcu o absencii posudzovania ďalších podmienok pre priznanie právnej pomoci predstavovaný vyhodnocovaním skutočností, či sa nejedná v danom prípade o zrejmu bezúspešnosť sporu a podmienkou, že hodnota sporu prevyšuje hodnotu minimálnej mzdy okrem sporov, v ktorých nie je možné hodnotu sporu vyčíslieť (§ 6 ods. 1 písm. b), c) zákona č. 327/2005 Z.

z.) hodnotí správny súd ako nedôvodnú. Podmienky priznania právnej pomoci podľa § 6 ods. 1 písm. a), b) a c) zákona č. 327/2005 Z. z. sú usporiadané kumulatívne, čo znamená, že pri nesplnení hoci len jednej z nich nie je možné žiadateľovi právnu pomoc poskytnúť. Vzhľadom na to, že žalovaný na základe dostatočne pre riadne rozhodnutie vo veci zisteného skutkového stavu, ktorý správne právne posúdil, skonštatoval nesplnenie podmienky materiálnej núdze na strane žalobcu, nebol dôvod zaoberať sa uvedenými ďalšími kumulatívnymi podmienkami poskytnutia právnej pomoci. Ani v tejto časti teda nie je možné postupu žalovaného, ktorý nepristúpil z dôvodu nesplnenia podmienky materiálnej núdze na strane žalobcu ku skúmaniu ďalších podmienok poskytnutia právnej pomoci vyčítať rozpor so zákonom. Rovnako tak argumentácia žalobcu, že žalovaný neskúmal, či je schopný zaplatiť trovy konania je pre posúdenie veci irelevantná, nakoľko uvedenú skutočnosť žalovaný neskúma, ale skúma výšku príjmu žiadateľa, nie jeho schopnosť reálne hradiť trovy. Uvedené zákon žalovanému neukladá a ak by žalovaný takto postupoval, bol by to postup v rozpore so zákonom. Pokiaľ ide o odôvodnenie napadnutého rozhodnutia, ktoré sa v zmysle písomného vyhotovenia rozhodnutia žalovaného viaže k úprave podľa § 6b ods. 2 zákona č. 327/2005 Z. z. je spojené práve so základným konštatovaním, na ktorom žalovaný na základe dostatočne zisteného skutkového stavu založil svoje rozhodnutie, teda na závere o absencii splnenia podmienky stavu materiálnej núdze na strane žalobcu, nakoľko započítateľný príjem žalobcu ako žiadateľa presahoval 1,4-násobok sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu, t.j. sumu 301,- Eur a tiež 1,6-násobok sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu t.j. sumu 344,- Eur v mesiaci podania žiadosti, t.j. v mesiaci máj 2021 a v jednom mesiaci z posudzovaného obdobia a to konkrétne v mesiaci apríl 2021. V takomto prípade teda, ak príjmy prevyšujú zákonom určenú hranicu materiálnej núdze má žalovaný možnosť poskytnúť právnu pomoc s finančnou účasťou oprávnenej osoby, ak je to primerané okolnostiam žiadanej právnej pomoci. Aplikáciou uvedeného zákonného ustanovenia § 6b ods. 2 zákona č. 327/2005 Z. z. sa žalovaný vysporiadal s vymedzením dostatočného odôvodnenia, ktoré zahŕňa konkretizáciu východísk prijatého záveru, ako aj úvahy žalovaného pri právnom posúdení veci v súvislosti s aplikáciou § 6b ods. 2 zákona č. 327/2005 Z. z. Pokiaľ námietka žalobcu v tejto časti bola založená výlučne na tvrdení žalobcu o tom, že podmienku materiálnej núdze spĺňa, v dôsledku čoho nebol dôvod zaoberať sa splnením podmienok pre využitie možnosti úpravy podľa § 6b ods. 2 zákona č. 327/2005 Z. z. nie je možné túto námietku žalobcu hodnotiť ako dôvodnú, nakoľko žalovaný správne vychádzal zo záveru, podľa ktorého podmienka materiálnej núdze na strane žalobcu v tejto veci naplnená nebola. Tieto skutočnosti potom predstavujú východisko pre posudzovanie veci i podľa § 6b ods. 2 zákona č. 327/2005 Z. z. Žalovaný v rozhodnutí dostatočne odôvodnil, prečo možnosť podľa uvedenej právnej úpravy nevyužil. Správny súd konštatuje, že nedôvodnou je aj námietka žalobcu o prejudikovaní sporu, nakoľko táto nemá oporu v napadnutom rozhodnutí. Správny súd sa stotožňuje s argumentáciou žalovaného v napadnutom rozhodnutí, že pokiaľ nie je splnená podmienka materiálnej núdze, a preto už nebol povinný skúmať žalovaný otázku prípadnej zrejmej bezúspešnosti prípadu. Potom tak ako uviedol žalovaný, nemohol ani prejudikovať výsledok sporu. Správny súd dodáva, že vlastné posudzovanie veci žalovaným, vykonané za účelom zistenia skutkového stavu a jeho právneho posúdenia, ako činnosti na ktorú je povinný zo zákona, nemožno považovať za prejudikovanie výsledku súdneho sporu.

31. Na základe vyššie uvedených záverov správneho súdu o nedôvodnosti námietok žalobcu rozhodol správny súd o zamietnutí žaloby podľa § 190 SSP.

32. Žaloba bola zamietnutá, preto je tomto konaní úspešným účastníkom v celom rozsahu žalovaný. Správny súd žalobcovi na základe aplikácie § 167 ods. 1 SSP a contrario náhradu trov konania nepriznal. Náhradu trov konania správny súd nepriznal ani žalovanému na základe skonštatovania absencie podmienky výnimočnosti situácie a na základe aplikácie § 168 SSP a contrario.

33. Rozhodnutie správneho súdu bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

P o u č e n i e:

Proti tomuto rozsudku je prípustná kasačná sťažnosť, ak to zákon pripúšťa (§ 439, § 440 SSP) v lehote jedného mesiaca od doručenia rozhodnutia krajského súdu, prostredníctvom krajského súdu,

ktorý napadnuté rozhodnutie vydal. O kasačnej sťažnosti rozhoduje Najvyšší správny súd Slovenskej republiky.

V kasačnej sťažnosti sa musí okrem všeobecných náležitostí podania podľa § 57 SSP uviesť

- a) označenie napadnutého rozhodnutia,
- b) údaj, kedy napadnuté rozhodnutie bolo sťažovateľovi doručené,
- c) opísanie rozhodujúcich skutočností, aby bolo zrejmé, v akom rozsahu a z akých dôvodov podľa § 440 SSP sa podáva (ďalej len "sťažnostné body"),
- d) návrh výroku rozhodnutia (sťažnostný návrh).

Sťažovateľ musí byť v konaní o kasačnej sťažnosti zastúpený advokátom. Kasačná sťažnosť a iné podania sťažovateľa musia byť spísané advokátom. Tieto povinnosti neplatia, ak

- a) má sťažovateľ alebo opomenutý sťažovateľ, jeho zamestnanec alebo člen, ktorý za neho na kasačnom súde koná alebo ho zastupuje, vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) ide o konania o správnej žalobe podľa § 6 ods. 2 písm. c) a d),
- c) je žalovaným Centrum právnej pomoci.

Kasačnú sťažnosť možno urobiť písomne, a to v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe. Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí správnomu súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Správny súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva. K podaniu kolektívneho orgánu musí byť pripojené rozhodnutie, ktorým príslušný kolektívny orgán vyslovil s podaním súhlas.

Podanie urobené v listinnej podobe treba predložiť v potrebnom počte rovnopisov s prílohami tak, aby sa jeden rovnopis s prílohami mohol založiť do súdneho spisu a aby každý ďalší účastník konania dostal jeden rovnopis s prílohami. Ak sa nepredloží potrebný počet rovnopisov a príloh, správny súd vyhotoví kópie podania na trovy toho, kto podanie urobil.